

DĚKANKA ROBERTOVA

Vzácná tato podzimní hruška vznikla z prvního výsevu hruškových jader, které systematicky počalo konati sdružení zahradníků pro obvod Maine et Loire ve Francii, načež v roce 1849 měla první plody v zahradě Augerské; se zřetelem k jejím vzácným vlastnostem nazvali ji v upomínku tohoto sdružení „Doyenné du Comice“ — děkanka spolková. Proč byla později na jméno Beurré Robert překřtěna, nelze se dopátrati. Bezprostředně potom byla dána do obchodu, rozšířila se rychle i v cizině, takže již roku 1852 ji velice rozmnožovali Američané a tamější pomolog Hovey popsal ji velmi obšírně ještě téhož roku. Nedlouho potom přenesena byla do Anglie, pak do Německa a snad současně i k nám.

Všude se okázala výtečnou, následkem čehož se staly již pokusy, prohlásiti ji za nejlepší hrušku světa.

Co se týče chuti, bylo by možno přijmouti tento výrok za pravý, poněvadž sotva jiná hruška v ústech tak úplně se rozplývá a tak výborně chutná, jako tato. Má však jinou vadu a sice tu, že v obyčejných půdách velmi málo rodí a vyžaduje půdu plnou živin, teplou a vlhounkou; pak plodí uspokojivě a nahrazuje jaksi menší plodnost tím, že přináší plody stejnoměrně velké a pěkně vyvinuté.

Také i polohu nutno pro ni voliti teplou a chráněnou. V studené, mokré půdě plody vesměs pukají a kazí se, také se tak někdy stává i v mokrém a chladném létě.

V dobré živné půdě a vhodné poloze přizpůsobuje se každému tvaru a daří se i vysokokmenu zcela dobře; lépe však pěstovati ji, již vzhledem k velikým plodům, jako volně rostoucí, nebo pravidelnému řezu podrobený krsek, zvláště však ve způsobě palmety. Na veškeré tvary, mimo vysokokmen, musí se bráti šlechtěná jen na kdouli, daří se jí na ní výborně, rychle odrůstá a tvoří beze vší pomoci úhledné jehlace. Na špalírech jest jí vykázati místo prostrannější než druhům jiným; velice rychle je pokrývá. Na věncoví a jiné drobné tvary se méně hodí pro bujný vzrůst a malou plodnost.

Zima jí neškodí a stalo se, že zmrzla jen při našich nejkřutějších mrazech; také plísňe nebyly nikdy pozorovány.

Plodnost ať již na pláni nebo kdouli počíná proti jiným druhům později, není nikdy hojná, avšak stejnoměrná a uspokojivá.

Zdravý, bujný strom stkví se temnou zelení a rozvětňuje se beze všeho přičinění pěkně jehlancovitě do výšky, letorosty narůstají rovné i zakřivené, pod oky mírně zprohýbané a končí ponejvíce tlustou, jemně ochmýřenou špičkou; jsou hnědě zelenavé, na sluneční straně zelenavě zarudlé, sem tam jaksi pošedivělé a hojně, ač zcela nenápadně poseté většími kulatými i čárkovitými, špinavě bělavými tečkami.

Silně vyvinutá hnědá oka odstávají a jsou na patkách mírná u letorostů bujných, vysoko vydutých, žebérkatých; žeběrka se táhnou od patky až po nejbližší stojící oko, čímž letorost jaksi hranatější. Spodní oka bujných letorostů se mění často v plodonosné špičky. (Viz obr.)

Rašící lístky jsou žlutavě zelené, dílem lehce zahnědlé a lehounce ochmýřené; později v plném vývoji jsou však leskle tmavě zelené; u spodu letorostu bývají asi 85 mm dlouhé, 60 mm široké a vejčité, střední asi 80 mm dlouhé, 45 mm široké a široce kopinaté, všechny jsou srpkovitě a napříč prohnuté na způsob člunku a mají kraj tupé a mělce pilovitý, na řapících 20—45 mm dlouhých, jen v mládí opatřených úzkými palisty, které usychají později; příplodní bývají asi téže velikosti, ale na delších řapících.

Květových pupat se vyvinuje hojnost, bývají krátká, špičatá, hnědě a stříbřitě šupinatá; z nich vykvétají pěkné, asi 36 mm široké květy, z podlouhle okrouhlých, navzájem se nedotýkajících plátků složené, v menších chomáčích. (Viz obraz.)

Plody dospívají nestejně velikosti; s obyčejných, neřezaných krsků sklízíme plody velikosti asi barevným obrazem znázorněné, ve váze 190—220 g, za lepších poměrů až 280 g, jsou však příklady, že vypěstovány byly na špalírech plody až 500 g těžké a úplně čisté; to jsou ovšem výjimky a za pravou velikost nutno míti zobrazenou velikost.

Tvar se mění jen asi tak, že některé plody jsou kratší, v bocích baňatější, jiné více protáhlé, některé bývají ke stopce, ne-li kolem, tedy aspoň lehounce prohnuté s jedné strany; povrch bývá nestejný a zcela mírně zhrbolený.

Polootevřený kalich, složený ze vtyčených, žlábkovitých, proti sobě přihnutých, tuhých ústů, jest barvy plodu a vězí v hluboké jamce, jejíž okraj jest široký a ploše zhrbolený, na širokém temeni plodu.

Silná, dílem zdužnělá stopka bývá svraskalá, rezavá a na špičku plodu poněkud šikmo přitlačena; u plodů tupěji zakončených se zdá, jako by byla násilně vtlačena do špičky.

Jemná, hladká slupka se neleskne, zdá se, jako by byla podložena krupicí, takže při loupaní jako by rachotila; jest se stromu zelená a na sluneční straně zarudlá, později mdle zelenavě zežloutne, avšak ke stopce a ve stínu zelená barva prosvítá a červeně na straně sluncem ožehlé stává se živěji červenou a žíhanou.

Drobounká, jemná rez roztroušena jest blíže kalicha a stopky, sem tam najdou se i větší rezavé skvrny barvy bronzu. Jemné rzivé tečky pokrývají hustě celý plod, jsou však ve stínu bledší, na sluneční straně hrubší, tmavší a i červenavě vroubené. Voní zcela nepatrně.

Bílá, do žluta se maličko měnící dužnina se zcela rozplývá, přetéká šťavou; chuť její je výborná, velmi libá, kořenitě sladká, při tom lehounce navinulá.

Velice jemnou zrninou obklopený jaderník má osu jen částečně dutou a chová v prostranných pouzdrech velká černavá jádra.

Česati se má začátkem října, načež ke konci října nebo počátkem listopadu dospívá na loži k jídlu; to se pozná z toho, že začíná maličko žloutnouti, zraje pak nenáhle, takže ještě koncem listopadu bývá úplně chutná; často vydrží — arcit v dobré místnosti — do poloviny prosince; to jsou však již jen výjimky.

Známý pomolog Gaucher o ní napsal, že málokerá hruška se hodí tak pro kulturu ve velkém, také již z toho důvodu, že málo červíví a bylo by prý ji třeba nasázeti, aby jí bylo na trhu jako bramborů.

Bláha o ní píše: Úrodnost se dostavuje v pozdějších letech, potom stále plodí a nikdy ne mnoho. Zraje nestejně, někdy 10./11., stalo se však již také, že až koncem prosince, což arcit mělo asi svoji příčinu; vždy výborné jakosti.

V zahradách Zemského pomologického ústavu v Troji jest vedena pod čís. 208, Děkanka Robertova.

Její popisy jsme našli v „Handbuch der Obstkunde“ čís. 408, Lucas: „Die wertvollsten Tafelbirnen“ čís. 49, Gaucher, čís. 68, všude pod jménem Vereins-Dechantsbirne; Leroy: „Dictionnaire de Pom.“ čís. 434, Doyenné du Comice.

Další synonyma: Komisówka, Poire du Comice, Beurré Robert, Doyenné du Comice d'Angers, Robert's Butter-P.

RIHA, Jan. České ovoce I. Hrušky. 3: nezměněné vyd. Praha: Čsl. grafická unie, 1937.

